

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta sekä liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain sekä laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta sekä liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain sekä laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain kumoamisesta (HE 10/2021 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ylitarkastaja Katja Peltola, liikenne- ja viestintäministeriö
- rajavartiolaitarkastaja Pertti Normia, sisäministeriö
- erityisasiantuntija Ville Rinkineva, Liikenne- ja viestintävirasto
- ylijohtaja Markus Henriksson, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- johtaja Heikki Hyyryläinen, Meriturva Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus
- johtava asiantuntija Sinikka Hartonen, Suomen Varustamot ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Huoltovarmuuskeskus
- VR-Yhtymä Oy
- Suomen Merimies-Unioni SMU ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi liikenteen palveluista annettua lakia ja laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annettua lakia sekä säädettäväksi laki liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain sekä laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain kumoamisesta.

Valiokunnan mietintö LiVM 5/2021 vp

Esityksen mukaan liikenteen palveluista annetun lain merimieslääkäreitä ja rautatielääkäreitä koskevia kelpoisuusvaatimuksia täsmennettäisiin siten, että jatkossa hakijalta tai hyväksynnän nojalla toimea harjoittavalta edellytettäisiin sitä, että hänen oikeuksiaan toimia lääkärin ammatissa ei ole rajoitettu tavalla, joka rajoittaisi rautatie- tai merimieslääkärin tehtävässä toimimista.

Esitys liittyy myös varautumiseen covid-19-epidemian jatkumiseen kevään 2021 aikana. Liikenteen palveluista annettuun lakiin tehtävällä väliaikaisella muutoksella mahdollistettaisiin laivaväen pätevyyskirjojen ja lisäpätevyystodistusten voimassaolon jatkaminen. Laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain muutoksella mahdollistettaisiin väliaikaisesti miehitystodistuksesta määrätystä pätevyydestä poikkeaminen myös lisäpätevyyksien osalta. Samalla kumottaisiin lakiteknisistä syistä nykyisiä väliaikaisia muutoksia koskevat muutoslait.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Väliaikaiset muutokset olisivat voimassa 30.6.2021 asti.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Suomen ulkomaankaupan tavarakuljetusten jatkuvuuden turvaaminen teollisuuden ja väestön tarpeiden mukaisesti on tärkeää. Samalla covid-19-epidemian pidentyessä on edelleen tärkeää huolehtia merikuljetusten jatkuvuudesta myös huoltovarmuuden kannalta. Valiokunta toteaa, että tähän saakka toteutetut merikuljetusten jatkuvuutta varmistavat toimenpiteet näyttävät olleen toimivia ja merikuljetukset ovat jatkuneet ilman suuria häiriöitä. Asiantuntijakuulemisen mukaan covid-19-epidemian pitkittyessä on tarkoituksenmukaista jatkaa käytössä olevia ja toimivia mekanismeja.

Asiantuntijakuulemisen mukaan esitettyjä muutoksia puoltaa myös pätevyyksien edellytyksenä olevien kurssimuotoisten koulutusten saatavuuteen liittyvä epävarmuus. Tautitilanteen paheneminen Suomessa voi johtaa siihen, että uudet suositukset ja määräykset pakottavat koulutuksen tarjoajat rajoittamaan tai perumaan kursseja. Tällöin varustamot ja merenkulkijat jäisivät vaikeaan tilanteeseen: voimassa oleva pätevyyskirja sekä mahdollisesti vaadittu lisäpätevyystodistus ovat edellytyksenä ammatinharjoittamiselle, mutta niiden edellyttämää koulutusta ei olisi-kaan saatavilla.

Ehdotettu muutos laivaväen pätevyyksien voimassaolon pidentämisestä ja erivapauksien myöntämisestä on asiantuntijoiden arvion mukaan perusteltua nykyisessä tilanteessa. Tällä toimenpiteellä varmistetaan laivahenkilökunnan riittävyyttä erityisesti tilanteissa, joissa mahdollisesti sairaus- ja karanteenipoissaolot lisääntyisivät.

Toisaalta valiokunnan huomiota on kiinnitetty myös siihen, että asianmukainen ja laadukkaasti tehty lääkärintarkastus toimii ennalta ehkäisevänä toimenpiteenä turvallisuusriskien pienentämisessä sekä parantaa osaltaan meri- ja rataliikenneturvallisuutta, minkä vuoksi toimivaltaisella viranomaisella on oltava riittävä keinovalikoima tarkastustoimintaa harjoittavia arvioitaessa ja hyväksyttäessä.

Valiokunnan mietintö LiVM 5/2021 vp

Asiantuntijakuulemisen mukaan on syytä varautua myös siihen tilanteeseen, että merikuljetusten jatkuvuuden varmistavia toimenpiteitä on tarpeen jatkaa kuluvan vuoden kesäkuun 30. päivän jälkeenkin. Valiokunta kiinnittääkin huomiota siihen, että on pikaisesti selvitettävä tarve mahdolliselle määräajan pidentämiselle ja ryhdyttävä ajoissa toimiin väliaikaisen lainsäädännön jatkamiseksi. Tällöin on liikenteen turvaamisen lisäksi myös pidettävä mielessä terveystarkastusten merkitys liikenneturvallisuudelle.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 10/2021 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen.

Helsingissä 4.3.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Ari Torniainen kesk
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Sandra Bergqvist r
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Juho Kautto vas
jäsen Jouni Kotiaho ps
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Joonas Könttä kesk
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Mirka Soinikoski vihr
jäsen Kari Tolvanen kok
jäsen Paula Werning sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker